Психологія національної безпеки та безпеки

життєдіяльності. Корнієнко О.В.,

Доцент кандидат психологічних наук

Поширеність куріння кальяну серед студентів університетів різних країн світу – ризикований спосіб адикції та безпеки психосоматичного здоров'я

Мета включення даних матеріалів тез до відповідного тематичного напрямку МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ: "СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА" пов'язана з тим, що автор впродовж тривалого часу викладав дисципліну безпека життєдіяльності на факультеті психології КНУ імені Тараса Шевченка 1994-2021 роки. Брав активну участь у відповідних конференціях, проходив стажування за програмами міжнародних обмінів. Зацікавлені учасники відповідної конференції можуть отримати повну інформацію про автора даних тез через особисту сторінку Facebook з відповідними посиланнями про його публікаційну активність [1, с.192-194] з включенням посилань автора на платформах Google Академія, ORCID.

На нашу думку, буде доцільно представити комплексну проблему розповсюдження куріння кальяну студентами різних країн світу, спираючись на емпіричні результати фахівців порівняльного аналізу. В центрі уваги висвітлення взаємопов'язаної проблеми адиктивної поведінки молоді та безпеки психосоматичного здоров'я.

Поширення куріння кальяну пов'язане з очікуваннями споживачів про те, що він є безпечнішим, ніж сигарети та інші тютюнові вироби K. Aljarrah [2, с.16], T.Eissenberg[3, с.526-529], H Jamil [4, с.525-529], N. Labib [5, с.591-596], J. Roskin [6, с.10], P. N. Singh [7, с. 1216-1225], S. Y. Smith [8, с. 977-982]. Більшість споживачів не розуміє, що кальян є не лише джерелом чадного газу, нікотину, смоли, як і інші тютюнові вироби, а також і збудників ***гепатитів*** (el-Sadawy M. C. Hepatitis [9, с. 367-384], C. Habib M. Hepatitis [10, с. 248-253],

туберкульозу W.

J. Munckhof [11, с. 860-865], J. Steentoft [12, с. 904-907] . Споживачі кальяну частіше страждають на ***періодонтит***, ***рак ротової порожнини***, S.Warnakulasuriya [13, с.44-45] ***рак легень***, ***респіраторні захворювання***, а також, ймовірно, ***рак сечового міхура, стравоходу, носоглотки*** E. A Akl [14, с. 834-857]

Як і будь-яка нова форма поведінки, куріння кальяну спершу поширюється серед активнішого населення, молодих дорослих, які мають достатньо грошей на експерименти з новими ризикованими або незнайомими предметами. На даний час дослідники в різних країнах констатують, що куріння кальяну стало модою і проблемою саме серед молодих дорослих N. S Dar Odeh[15, с. 10], A. R.Sabahy [16, с. 844-847], За даними опитування дорослих про тютюн в Україні Ukraine Global Adult [17, 173с.], куріння кальяну протягом останнього тижня є більш поширеним серед чоловіків (3,2%) ніж серед жінок (1,1%). Як серед чоловіків, так і серед жінок більше курців кальяну було серед вікової групи 15-24 роки, людей з вищою освітою, мешканців міст.

Тому доцільним виглядає вивчення поширення куріння кальяну серед студентської молоді.

Більшість досліджень, які стосуються кальяну, присвячені саме оцінці поширеності його вживання серед студентів в різних країнах, зокрема на Близькому Сході, а також в інших країнах. На нашу думку доцільним буде навести результати емпіричних досліджень проведених у двох університетах Т.І. Андреєвою [18, с.99-104], розпочате в 2006 році. Другим було опитування студентів Казанського медичного університету (Росія), проведене в 2010 році.

Метою дослідження Т.І Андреєвої було проведення систематичного огляду літератури, що стосується вимірювання поширеності куріння кальяну серед студентів вищих навчальних закладів, для порівняння отриманих нами оцінок серед студентів деяких університетів Росії й України з даними по інших країнах

з традиційним та нещодавно привнесеним вживанням кальяну.

Проведено систематичний огляд наукових публікацій, індексованих в базі наукових статей PubMed, за ключовими словами '***waterpipe***', '***water pipe'***, '***narghile***', '***hookah***', '***argileh***', '***shisha***', '***ghelyan***', '***hubble bubble'***. Серед знайдених 175 публікацій далі були розглянуті ті, в яких оцінювали поширеність куріння кальяну серед студентів університетів. Також були застосовані публікації, присутні в списку літератури проведеного раніше систематичного огляду літератури E. A Akl [14, с. 834-857].

Проведені в Росії й Україні вимірювання поширеності куріння кальяну серед студентів університетів дають нижчі показники щоденного куріння, ніж в Лівані і Пакистані, показники куріння за останній тиждень та місяць збігаються з показниками аналогічних вимірювань як в країнах з традиційним курінням кальяну, так і без нього, а для поширеності за останній рік або за все життя такі показники значно перевищують середні показники, отримані в інших країнах. Це означає, що серед студентів Росії й України на даний час щоденне куріння кальяну є менш поширеним, ніж в країнах Близького Сходу. В той же час епізодичне (раз на тиждень, раз на місяць) куріння кальяну є так само поширеним, як в країнах Близького Сходу. Проте значно більше поширене експериментування з кальяном (куріння кілька разів на рік, спроби куріння протягом життя). Чи призведе це в найближчому майбутньому до нової епідемії захворювань, пов'язаних з курінням кальяну, на даний момент не відомо, але така можливість є цілком прогнозованою. У країнах з традиційним вживанням кальяну дослідники констатують, що більшість тих, хто будь-коли пробували курити, є теперішніми курцями A.Jawaid [19, с. 1077-1084] , що поки не є типовим для досліджуваної нами групи.

Порівняння даних про куріння кальяну серед студентів університету "Києво-Могилянська академія" і Казанського медичного університету показує, з

урахуваннях відмінностей у шкалі оцінювання, що як поширеність куріння протягом життя (51,2% в Києві і 68,6% в Казані), так і поширеність куріння

кальяну протягом останнього року (39,7% в Києві і 52,3% в Казані) в 1,3 рази вище в Казані, ніж в Києві.

Порівняння даних Глобального опитування дорослих щодо вживання тютюну у двох країнах, яке наведено в табл. 1, показує, що за всіма показниками поширеність куріння кальяну в Росії в 1,8-2,0 разів вище, ніж в Україні.

Табл. 1. Порівняння поширеності куріння кальяну за останній тиждень дорослим населенням в Україні і Росії, за даними глобального опитування дорослих про вживання тютюну

	Україна		**Співвідношення**
Всі респонденти	2,0	3,8	1,9
З вищою освітою	3,6	6,8	1,9
Віком до 24 років	6,0	12,0	2,0
Міське населення	2,5	4,6	1,8

Якщо припустити, що співвідношення поширеності куріння кальяну, виміряної за тиждень, місяць і рік, є однаковим для всіх груп населення, тоді, використовуючи результати опитувань, проведених серед студентів, можна побачити, що показник тижневої поширеності куріння кальяну може

недооцінювати популяцію теперішніх курців в 5-6 разів, тобто ними можуть бути принаймні 10-20% населення.

Література

1. Корнієнко О.В. Facebook як платформа аудиторно/дистанційного викладання/навчання(особистий досвід 2018-2021 років).- International scientific and practical conference “Pedagogy, psychology and teaching methods: international experience”: conference proceedings, July 16-17, 2021.Riga, Latvia, “Baltija Publishing“, 2021. P.192-194. DOI https://doi.org./10.30525/978-9934-26-114-5-49
2. Aljarrah K. at.all. Perceptions of hookah smoking harmfulness: predictors and characteristics among current hookah users // Tob Induc Dis. 2009. 5. №1. P. 16.

3. Eissenberg T., at.all Waterpipe tobacco smoking on a U.S. College campus: prevalence and correlates // J Adolesc Health. 2008. 42. №5. P. 526-529. 4. Jamil H., at.all Sociodemographic risk indicators of hookah smoking among White Americans: a pilot study // Nicotine Tob Res. 2010. 12. №5. P. 525-529.
5. Labib N., at.all Comparison of cigarette and water pipe smoking among female university students in Egypt // Nicotine Tob Res. 2007. 9. №5. P. 591-596. 6. Roskin J., at.all Canadian and English students' beliefs about waterpipe smoking: a qualitative study // BMC Public Health. 2009. 9. P. 10. 7. Singh P. N., at.all. Differences in Health and Religious Beliefs About Tobacco Use Among Waterpipe Users in the Rural Male Population of Egypt // J Relig Health. 2012. 51. №.4. P.1216-1225.
8. Smith S. Y., at.all. Harm perception of nicotine products in college freshmen // Nicotine Tob Res. 2007. 9. №9. P. 977-982.
9. el-Sadawy M., Hepatitis C., at.all .Virus infection at Sharkia Governorate, Egypt: seroprevalence and associated risk factors// J Egypt Soc Parasitol. – 2004. – 34. – №1 Suppl. – P. 367-384.
10. Habib M. Hepatitis C Virus infection in a community in the Nile Delta: risk factors for seropositivity // Hepatology. 2001. 33. №1. P. 248-253.
11. Munckhof W. J. A cluster of tuberculosis associated with use of a marijuana water pipe // Int J Tuberc Lung Dis. 2003. 7. №9. P. 860-865. 12. Steentoft J. [Tuberculosis and water pipes as source of infection [Article in Danish]] // Ugeskr Laeger. – 2006. 168. №9. P. 904-907.
13. Warnakulasuriya S. Waterpipe smoking, oral cancer and other oral health

effects // Evid Based Dent. 2011. 12. №2. P. 44-45.
14.Akl E. A. at.all The effects of waterpipe tobacco smoking on health outcomes: a systematic review // Int J Epidemiol. 2010. 39. №3. P. 834-857. 15.Dar-Odeh N. S. at.all. Narghile (water pipe) smoking among university students in Jordan: prevalence, pattern and beliefs // Harm Reduct J. 2010. 7. №1. P. 10.
16.Sabahy A. R. at.all. Waterpipe tobacco use among Iranian university students: correlates and perceived reasons for use // Int J Tuberc Lung Dis. 2011. 15. №6. P. 844-847.
17.Ukraine Global Adult Tobacco Survey country report /. - Kiev: Ministry of Health of Ukraine. 2010. 173p.
18.Андрєєва Т. І. Поширеність куріння кальяну серед студентів Росії й України // Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. 2011. №3(15). С. 99-104.
19.Jawaid A. at.all Knowledge, attitudes and practice of university students regarding waterpipe smoking in Pakistan // Int J Tuberc Lung Dis. 2008. 12. №9. P. 1077-1084.